

Το Τρίτο Σεμινάριο

σε **θέματα δημοσίων βιβλιοθηκών** των **Σκανδιναβικών χωρών** και των **χωρών της Νότιας Ευρώπης**

MARIA KAZAMIA - ΓΚΟΛΑ

Το Τρίτο Σεμινάριο σε θέματα δημοσίων βιβλιοθηκών των χωρών της Νότιας Ευρώπης και των Σκανδιναβικών χωρών, πραγματοποιήθηκε το 1997, από 9-15 Απριλίου, στη Φινλανδία. Στο Σεμινάριο μετείχαν με τετραμελείς αντιπροσωπείες οι χώρες, Δανία, Νορβηγία, Σουηδία, Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία, με μονομελείς, Ιταλία, Γροιλανδία, Ισλανδία και με δεκαμελή, η διοργανώτρια χώρα Φινλανδία, η οποία ανέλαβε και όλα τα έξοδα φιλοξενίας των συμμετασχόντων, εκτός των αεροπορικών εισιτηρίων.

Το Σεμινάριο διεξήχθη σε 3 μέρη: το Ροβανιέμι (9-11/4), τη Λαπωνία (12-13/4) και το Ελσίνκι (14-15/4).

Το Ροβανιέμι, η πρωτεύουσα της (φινλανδικής) Λαπωνίας, μια πόλη 55.000 κατοίκων, 835 km βορείως του Ελσίνκι, βρίσκεται επάνω στη γραμμή απ' όπου αρχίζει ο Αρκτικός Κύκλος. Η υποδοχή των φιλοξενουμένων έγινε στο Αρκτικό Κέντρο όπου έγινε ξενάγηση των συνέδρων και σχετική ανακοίνωση.

Το **Αρκτικό Κέντρο** είναι ένα ανεξάρτητο Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου της Λαπωνίας στο Ροβανιέμι. Ιδρύθηκε το 1989 και είναι ένα πολυ-επιστημονικό κέντρο το οποίο ερευνά και παρατηρεί φαινόμενα στις αρκτικές περιοχές, παρέχει υπηρεσίες πληροφόρησης και δεδομένα για την Αρκτική (όπως π.χ. για 900 Ινστιτούτα σε 31 χώρες που κάνουν έρευνες στο χώρο αυτό) και οργανώνει προγράμματα αρκτικών σπουδών σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Λαπωνίας.

Ενδιαφέρουσες υπήρξαν οι ανακοινώ-

σεις των συνέδρων σε θέματα θεσμών, λειτουργίας, σχεδιασμών και προγραμματισμών σχετικών με τις δημόσιες βιβλιοθήκες των Σκανδιναβικών χωρών και των χωρών της Νότιας Ευρώπης.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΙΣ ΣΚΑΝΔΙΝΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ & ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Φινλανδία (πληθ. 5,1 εκατ. κάτοικοι). Τον Ιανουάριο του 1997, μια Επιτροπή υπέβαλε τις προτάσεις της για ένα νέο Library Act στον Υπουργό Πολιτισμού, το οποίο θα επεξεργαζόταν η βουλή την Άνοιξη του ίδιου έτους.

Τα σημαντικότερα σημεία του είναι:

- Ανήκει στην υπευθυνότητα των τοπικών αρχών να παρέχουν υπηρεσίες βιβλιοθήκες.
- Κάθε δημόσια βιβλιοθήκη συνεργάζεται με άλλες δημόσιες βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες έρευνας και πανεπιστημιακές, ως μέρος ενός εθνικού και διεθνούς δικτύου βιβλιοθηκών.
- Η χρήση των συλλογών των βιβλιοθηκών είναι δωρεάν.
- Οι τοπικές αρχές πρέπει να αξιολογούν τις υπηρεσίες βιβλιοθήκης που παρέχουν, ενώ το Υπουργείο Παιδείας αποφασίζει για εθνική αξιολόγηση.
- Η επαρχιακή κυβέρνηση διοικεί τις υποθέσεις των βιβλιοθηκών σε περι-

φερειακό επίπεδο.

- Η βιβλιοθήκη πρέπει να έχει επαρκές προσωπικό, από το οποίο τα 2/3 πρέπει να έχει εκπαίδευση βιβλιοθηκαρίου.

Στο τέλος του 1996, 245 (56%) των δήμων είχαν εισάγει το Internet στις βιβλιοθήκες τους, η δε Κυβέρνηση είχε ένα πρόγραμμα για να προωθήσει την πρόσβαση σε δίκτυα πληροφόρησης από το 1995 μέχρι το τέλος του 1999, διαθέτοντας 10 εκατ. φινλανδικά μάρκα ετησίως. Τα κονδύλια χρησιμοποιήθηκαν για τη μίσθωση 3 ειδικών για το εθνικό δίκτυο, και 1 ειδικού για κάθε περιφερειακή βιβλιοθήκη, για να εκπαιδευτεί το προσωπικό των βιβλιοθηκών στις νέες τεχνολογίες, να καλύψει το κόστος δικτύου και να βοηθήσει μικρότερους δήμους να αποκτήσουν τον αναγκαίο εξοπλισμό.

Ως προς τις δημόσιες επενδύσεις, ο κρατικός προϋπολογισμός του 1997 προέβλεπε 64 εκατ. φινλανδικά μάρκα για επενδύσεις σε βιβλιοθήκες. Αυτά διανεμήθηκαν σε 13 δήμους για αγορά Κινητών Βιβλιοθηκών και σε 16 δήμους για την κατασκευή νέας βιβλιοθήκης ή ανακαίνιση ή επέκταση υπαρχουσών εγκαταστάσεων.

Γενικά, οι δημόσιες βιβλιοθήκες είναι η ευρύτερα χρησιμοποιούμενη δημόσια υπηρεσία της Φινλανδίας. Στη χώρα υπάρχουν 455 δήμοι και λειτουργούν 1.000 βιβλιοθήκες (Κεντρικές, Παραρτήματα, Κινητές). Γίνονται 20 δανεισμοί και αντιστοιχούν 13 επισκέψεις ανά κάτοικο ετησίως. Το 50% των Φινλανδών έχουν κάρτα βιβλιοθήκης, αλλά εκτιμάται ότι τουλάχιστον 80% του πληθυσμού δέχεται υπηρεσίες βιβλιοθήκης.

Σουηδία (πληθ. 8,8 εκατ. κάτοικοι). Το Δεκέμβριο του 1996, η Βουλή ψήφισε το νέο Library Act που θέτει τους εθνικούς στόχους για τις βιβλιοθήκες: κάθε δήμος πρέπει να έχει βιβλιοθήκη, όπου το κοινό μπορεί να δανειστεί βιβλία δωρεάν. Το καθήκον της βιβλιοθήκης είναι να προωθήσει το ενδιαφέρον για διάβασμα, πληροφόρηση και πολιτιστικές δράσεις.

Τα τελευταία χρόνια η συνεργασία μεταξύ δημοσίων και ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών έχει αυξηθεί. Το Libris, που είναι το πανεπιστημιακό σύστημα δεδομένων, είναι τώ-

ρα προσιτό στο Internet και θα αναπτυχθεί σαν γενική πληροφοριακή πηγή. Διατίθενται κονδύλια για την επέκταση του πανεπιστημιακού δικτύου και θα δοθούν επιχορηγήσεις για 2 χρόνια στις δημόσιες βιβλιοθήκες ώστε να συνδεθούν μ' αυτό.

Νορβηγία (πληθ. 4,3 εκατ. κάτοικοι). Χωρίζεται σε 19 περιφέρειες και η κάθε μία έχει μια περιφερειακή βιβλιοθήκη. Η Νορβηγία έχει 435 δήμους και όλοι τους έχουν μια δημόσια βιβλιοθήκη. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες εξαρτώνται από το Υπουργείο Πολιτισμού-Διεύθυνση Λαϊκών Βιβλιοθηκών. Κάθε περιφερειακή βιβλιοθήκη αποτελεί το δεσμό μεταξύ της Δ/σης Λαϊκών Βιβλιοθηκών και της τοπικής λαϊκής βιβλιοθήκης σε μεγάλη ποικιλία θεμάτων: συμβουλεύει τις τοπικές αρχές σε θέματα λαϊκών βιβλιοθηκών, δίνει οδηγίες και βοήθεια σε μεμονωμένες βιβλιοθήκες, οργανώνει σεμινάρια και συναντήσεις σε επαγγελματικά θέματα. Η επαρκής χρηματοδότηση είναι κλειδί στην επάρκεια της βιβλιοθήκης. Η ποιότητα των υπηρεσιών κάθε βιβλιοθήκης ποικίλει και εξαρτάται από τη δημοτική χρηματοδότηση και τις προτεραιότητες. Όταν λοιπόν η Κυβέρνηση θέτει στόχους για τις δημόσιες βιβλιοθήκες, έχει να αντιμετωπίσει το γεγονός ότι οι βιβλιοθήκες διευθύνονται από τις τοπικές αρχές και αυτοδιοικούνται. Έτσι, ενώ το Υπουργείο Πολιτισμού έχει στόχο να συνδεθούν όλες οι δημόσιες βιβλιοθήκες με το Internet μέχρι το τέλος του 2001, δεν μπορεί να υπαγορεύσει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να το κάνει, αλλά το πετυχαίνει τελικά με διάφορους τρόπους: το 1997 επιχορηγεί τις τοπικές αρχές με 5 εκατ. νορβ. κορώνες για το σκοπό αυτό.

Όσον αφορά στις βιβλιοθήκες των πανεπιστημίων και κολεγίων, αυτές είναι ανεξάρτητα τμήματα μέσα στα ιδρύματά τους και εξαρτώνται από το Υπουργείο Εκκλησίας, Παιδείας και Έρευνας. Το University & College Act του 1995 επιβάλλει στα πανεπιστήμια και κολέγια να συνεργαστούν μεταξύ τους και επίσης να εξυπηρετούν χρήστες εκτός των ιδρυμάτων τους, δηλαδή οι πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες εκτός από του να είναι κομμάτια του μητρικού τους οργανισμού, αποτελούν ένα εθνικό δίκτυο.

Πορτογαλία (πληθ. 9,8 εκατ. κάτοικοι). Από το 1987 εφαρμόζεται ένα επιτυχημένο πρόγραμμα δημιουργίας και ανάπτυξης δημοσίων βιβλιοθηκών, που βασίζεται στην κεντρική ιδέα ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι συνυπεύθυνη με την Κεντρική Διοίκηση για τη δημιουργία σύγχρονων βιβλιοθηκών. Το κράτος καλύπτει το 50% της επένδυσης καθώς και την τεχνική υποστήριξη, η δε Τοπική Αυτοδιοίκηση το υπόλοιπο 50%, κατόπιν συνυπογραφής ενός προγράμματος-συμβολαίου. Η Εθνική Βιβλιοθήκη επιβλέπει το όλο πρόγραμμα από την αρχή μέχρι το τέλος μέσω του Πορτογαλικού Ινστιτούτου του Βιβλίου και της Ανάγνωσης (μέχρι το 1996). Στα τέλη του 1996, 125 από τους 275 Δήμους της χώρας είχαν συνυπογράψει ένα τέτοιο πρόγραμμα - συμβόλαιο και 58 βιβλιοθήκες είχαν εγκαινιαστεί ή ήταν υπό κατασκευή.

Από το 1996 μια Επιτροπή μελετά βελτιώσεις στο πρόγραμμα. Οι πιο σημαντικές προτάσεις στοχεύουν στην προώθηση και υποστήριξη δημιουργίας περιφερειακών δικτύων, τα οποία θα αποτελούνται από Κεντρικές Βιβλιοθήκες, Παραρτήματα και Κινητές. Η Επιτροπή συστήνει επίσης την επιχορήγηση διαδημοτικών προγραμμάτων με τη συμμετοχή διαφόρων βιβλιοθηκών, ενθαρρύνοντας έτσι τη συνεργασία σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Τέλος, συστήνει να επιταχυνθεί η χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας (π.χ. να γενικευθεί η χρήση του Internet στις δημόσιες βιβλιοθήκες).

Ισπανία (πληθ. 39 εκατ. κάτοικοι). Υπάρχουν 3.300 δημόσιες βιβλιοθήκες. Οι περισσότερες ανήκουν στους δήμους. Ανεξαρτήτως διοικητικής εξάρτησης, είναι οργανωμένες σε 17 περιφέρειες. Κάθε περιφέρεια έχει τους δικούς της νόμους για τις βιβλιοθήκες και φροντίζει είτε με κεντρικές Υπηρεσίες είτε με την κεντρική ή περιφερειακή της βιβλιοθήκη για τη βελτίωση και το συντονισμό των δημοσίων βιβλιοθηκών της περιοχής της.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι υπεύθυνο για τη γενική ανάπτυξη, το συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ όλων των περιφερειακών συστημάτων δια της Γενικής Διεύθυνσης Βιβλίων, Αρχείων και

Βιβλιοθηκών - Γενική Υποδιεύθυνση Συντονισμού Βιβλιοθηκών και δια της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Το Υπουργείο έχει ένα ειδικό πρόγραμμα επενδύσεων σε κτίρια, εξοπλισμό, αυτοματισμό, δικτύωση σε 51 δημόσιες βιβλιοθήκες στις πιο μεγάλες πόλεις.

Τα τελευταία χρόνια, έγινε μια μεγάλη προσπάθεια από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και τις Περιφερειακές Κυβερνήσεις για τον αυτοματισμό των δημοσίων βιβλιοθηκών. Αποτέλεσμα: οι 51 κύριες δημόσιες βιβλιοθήκες είναι αυτοματοποιημένες και οι κατάλογοί τους είναι προσίτιοι από το Internet.

Τέλος, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού μόλις ξεκίνησε ένα μεγάλο πρόγραμμα συνεργασίας βιβλιοθηκών στα πεδία: υπηρεσίες βιβλιοθήκης, τεχνικά πρότυπα και οδηγίες, διαδανεισμός, ανταλλαγή βιβλιοθηκαρίων.

Ιταλία (πληθ. 57 εκατ. κάτοικοι). Μια μεγάλη προσπάθεια ξεκίνησε το 1986: η κατασκευή ενός εθνικού δικτύου. Ο στόχος είναι να κτιστεί ένας ενιαίος κατάλογος και να ενθαρρυνθούν βιβλιοθήκες όλων των ειδών (κρατικές, πανεπιστημιακές, δημοτικές, ειδικές) να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικούς καταλόγους και διαχείριση.

Σήμερα η Εθνική Υπηρεσία Βιβλιοθηκών συνδέει 600 βιβλιοθήκες διαμέσου 34 Hosts, δηλαδή το 1/10 των ιταλικών βιβλιοθηκών. Πολλές έχουν επιλέξει άλλα Software, και η λύση στην αμοιβαία πρόσβαση στον κατάλογο φαίνεται ότι θα επιτευχθεί χάρη στο Internet.

Ισλανδία (πληθ. 270.000 κάτοικοι, 103.000 τετρ. χιλ.). Η ισχύουσα νομοθεσία ανάγεται στο 1974 και οι δημόσιες βιβλιοθήκες χρηματοδοτούνται και εξαρτώνται από τους δήμους. Πολλές Κεντρικές Βιβλιοθήκες έχουν πρόσβαση στο Internet. Όλες μαζί είναι 197, ενώ η νομοθεσία επιβάλλει σε κάθε κοινότητα να έχει μια δημόσια βιβλιοθήκη, είτε ο πληθυσμός της είναι 50 άτομα είτε 100.000. Η νομοθεσία πρόκειται να αλλάξει άμεσα: εξαφανίζεται και η ελάχιστη κρατική οικονομική συμμετοχή και όλο το βάρος πέφτει στους δήμους. Η εθνική κυβέρνηση θα χρηματοδοτήσει την αυτοματοποίηση των δημοσίων βιβλιοθηκών.

Γροιλανδία (πληθ. 55.000 κάτοικοι, 10.000 εκ των οποίων είναι Δανοί). Η χώρα έχει 17 δήμους και ο καθένας τους έχει τη δική του βιβλιοθήκη. Από τις βιβλιοθήκες -που υπάγονται στο Υπουργείο Πολιτισμού- 3 μόνον είναι λαϊκές, ενώ οι υπόλοιπες είναι σχολικές-λαϊκές. Στην πρωτεύουσα Νουκ (15.000 κάτοικοι) Εθνική και Κεντρική δημόσια στεγάζονται στην ίδια Βιβλιοθήκη, ενώ ως προς τα βιβλία, το 20% είναι γροιλανδικά και το 80% δανικά. Υπηρετούν 16 βιβλιοθηκάριοι, ακολουθείται το δανικό βιβλιοθηκονομικό σύστημα και σύντομα οι βιβλιοθήκες θα έχουν σελίδα στο Internet.

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ AURORA - ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΗ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

Στη Λαπωνία υπάρχει ένα δίκτυο 12 δημοσίων βιβλιοθηκών, το οποίο επονομάζεται *Auroga*. Μέλη του δικτύου είναι, εκτός από τις δημοτικές Βιβλιοθήκες, και οι Βιβλιοθήκες του *Polytechnic* του Ροβανιέμι και του Περιφερειακού Μουσείου της Λαπωνίας. Οι βιβλιοθήκες του δικτύου *Auroga* υποστηρίζουν από κοινού τη *Larponica*, μια βάση δεδομένων που αφορά τη Λαπωνία και αποτελείται από κατάλογο που περιλαμβάνει περιφερειακές και τοπικές συλλογές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέσω δικτύου. Οι βιβλιοθήκες του *Auroga* ξεκίνησαν το 1996 το πρόγραμμα *Manet* - το οποίο έληξε το Δεκέμβριο του 1997 - με χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας της Φινλανδίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το οποίο είχε σκοπό την ανάπτυξη του δικτύου, ώστε η βάση δεδομένων *Auroga* να μπορεί να χρησιμοποιείται από άλλες βιβλιοθήκες και επίσης, κατευθείαν, από σχολεία και εργοστάσια. Οι βιβλιοθήκες *Auroga* διαθέτουν συνολικά 1.143.000 τεκμήρια (93,8% εκ των οποίων είναι βιβλία), έχουν κοινό αρχείο χρηστών και οι κάρτες των μελών ισχύουν για όλο το σύστημα. Ο αριθμός δανεισμών το 1996 ήταν 2.300.000, δηλαδή 22,8 δανεισμοί ανά κάτοικο. Ο κύριος όγκος του δανεισθέντος υλικού ήταν βιβλία (75,2%), αλλά αυξάνουν συνεχώς οι δανεισμοί στο οπτικοακουστικό υλικό.

Ως προς την αρχιτεκτονική βιβλιοθηκών, στη Φινλανδία υπάρχει μεγάλη παράδοση στον τομέα αυτό, καθώς σ' αυτή τη χώρα η Βιβλιοθήκη είναι η αρχαιότερη, πανταχού παρούσα και εξαιρετικά δημοφιλής πολιτιστική υπηρεσία. Γύρω στα τέλη του '80-αρχές '90 παρατηρήθηκε στη Φινλανδία μία πρωτοφανής έκρηξη σε πολιτιστικές κατασκευές. Κτίστηκαν περισσότερες και μεγαλύτερες βιβλιοθήκες από ποτέ (περίπου 200 στη δεκαετία του '80). Πολλές σχεδιάστηκαν από τους καλλίτερους αρχιτέκτονες, που συχνά χρησιμοποιούν φυσικά υλικά, ανοιχτόχρωμο ξύλο και πέτρα και λεπτά χρώματα. Οι πιο πολλές από τις καινούργιες, ωστόσο, δεν έχουν ένα κτίριο δικό τους. Η τάση που επικρατεί σήμερα είναι να χρησιμοποιούνται κτίρια πολλαπλών χρήσεων ή να μετατρέπονται παλιές εγκαταστάσεις, π.χ. τράπεζες ή εμπορικές εγκαταστάσεις για χρήση βιβλιοθηκών.

Οι αλλαγές στο κοινωνικό περιβάλλον και οι νέες προκλήσεις, όπως η τεχνολογία βιβλιοθηκών, έχουν ανοίξει καινούργιους δρόμους, τώρα υπάρχουν χώροι και για μουσική, δραστηριότητες παιδιών ή υπηρεσίες πληροφόρησης. Όλο και περισσότερες βιβλιοθήκες προσφέρουν πρόσθετες υπηρεσίες που δίνουν έμφαση στο ρόλο των βιβλιοθηκών σαν σημείου συνάντησης: δημόσια καφέ, χώροι εκθέσεων, auditoria, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων.

Οι ανάγκες διαφορετικών ομάδων χρηστών έχουν επίσης ληφθεί υπόψη. Οικογένειες με παιδιά που επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη διευκολύνονται με καροτσάκια και χώρους παιδικής φροντίδας. Πόρτες που ανοιγοκλείνουν αυτόματα ή ανελκυστήρες που λειτουργούν με υπεριώδεις ακτίνες είναι ανακούφιση για τους ανάπηρους. Σε πολλές νέες βιβλιοθήκες άνθρωποι με μειωμένη όραση ή ακοή διευκολύνονται με τηλεοράσεις για ανάγνωση και ειδικές συσκευές ήχου.

Στις σύγχρονες βιβλιοθήκες επιδιώκονται ανοιχτοί χώροι επαρκείς και ευπροσάρμοστοι και συγχρόνως χώροι για ήσυχο διάβασμα και μελέτη. Ο κύριος στόχος κατά το σχεδιασμό είναι βιβλιοθήκες ελκυστικές, προσιτές και εύκολες στη χρήση και από την άποψη αυτή οι φινλανδικές βιβλιοθήκες εί-

ναι από τις καλλίτερες στον κόσμο, αν και κάποιοι ξένοι βιβλιοθηκάριοι βρίσκουν πως μερικές φορές η αισθητική υπερέχει της λειτουργικότητας.

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΣΤΗ ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Ενδιαφέρουσα ήταν η ανακοίνωση για το ρόλο των δημοσίων βιβλιοθηκών στη διαβίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευση των πολιτών στη Νορβηγία. Κεντρική ιδέα του θέματος είναι ότι κάθε ενήλικος που επιθυμεί να συνεχίσει την εκπαίδευσή του πρέπει να έχει και την ευκαιρία γι' αυτό. Η ανάπτυξη της όλης στρατηγικής περιλαμβάνει την εκπαίδευση όλων των επιπέδων, από το δημοτικό σχολείο μέχρι το πανεπιστήμιο και έχει στόχο να προσφέρεται όσο το δυνατόν πιο κοντά στην έδρα του σπουδαστή ή σε συνδυασμό με τη δουλειά του. Εάν οι τοπικές αρχές μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση στην ανώτερη εκπαίδευση των κατοίκων μιας κοινότητας, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να αποφύγουν να μετακινηθούν σε μια πανεπιστημιούπολη, το κέρδος για την κοινότητα είναι πολλαπλό: αφ' ενός επιτυγχάνεται η ανύψωση του γενικού επιπέδου του know-how στην κοινότητα και αφ' ετέρου η αναχαίτιση της πνευματικής αφαίμαξης.

Η Νορβηγία έχει 4 πανεπιστήμια και 32 κολλέγια που προσφέρουν ανώτερη εκπαίδευση. Το 1995, τα 4 αυτά πανεπιστήμια και 18 από τα κολλέγια μπορούσαν να προσφέρουν διαφόρων τύπων εξ αποστάσεως εκπαίδευση και είχαν τα μεν πανεπιστήμια 9.000 φοιτητές, τα δε κολλέγια 3.000 φοιτητές αυτού του τύπου.

Για την εφαρμογή της νέας πολιτικής στη διάβιου εκπαίδευση, το Υπουργείο Πολιτισμού ανέπτυξε δύο δράσεις, το 1994 όρισε μια Επιτροπή από τη Διεύθυνση Λαϊκών Βιβλιοθηκών - προκειμένου να βελτιώσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες σε φοιτητές που μετείχαν σε αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα αποφοίτων, η οποία και υπέ-

βαλε τις προτάσεις της τον Ιούλιο του 1996 και παράλληλα ξεκίνησε το φθινόπωρο του 1996 μια σειρά προγραμμάτων σχετικών με την εκπαίδευση ενηλίκων και με κέντρο βάρους της έρευνας, το χρήστη, στα οποία μετείχαν και οι εκπαιδευτικές Αρχές.

Αν και οι δημόσιες βιβλιοθήκες της Νορβηγίας ήταν πάντα στην υπηρεσία του εκπαιδευτικού συστήματος, ωστόσο δεν ήταν έτοιμες να εξυπηρετήσουν φοιτητές πανεπιστημίων. Διαπιστώθηκε, δηλαδή, μια έλλειψη συντονισμού και επικοινωνίας μεταξύ των βιβλιοθηκών και των ιδρυμάτων που προσέφεραν εκπαιδευτικά προγράμματα εξ αποστάσεως.

Οι ανάγκες ενός εξ αποστάσεως φοιτητή που θα πρέπει να ικανοποιηθούν από μια δημόσια βιβλιοθήκη είναι, ειδική βιβλιογραφία, ευρύτερος και ταχύτερος διαδανεισμός, πλούσιο πληροφοριακό τμήμα, αναγνωστήρια και κατάλληλα ωράρια λειτουργίας, καλλίτερη πληροφόρηση για τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης.

Για την επίλυση των διαφόρων προβλημάτων που έχουν σχέση με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση η Επιτροπή διατύπωσε τις εξής προτάσεις:

- διάθεση της ειδικής βιβλιογραφίας από τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.
- ενίσχυση των συλλογών με γενικά πληροφοριακά έργα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Η Επιτροπή δημοσίευσε επίσης ένα βιβλίο με λίστα βιβλιογραφικών εργαλείων που θα βοηθήσουν πάρα πολύ τις βιβλιοθήκες.
- δυνατότητα πρόσβασης σε μεγάλα ηλεκτρονικά δίκτυα δια μέσου των δημοσίων βιβλιοθηκών έτσι, ώστε, οι φοιτητές να έχουν στη διάθεσή τους ηλεκτρονικά εργαλεία, για να επικοινωνούν με τον πιο επαρκή τρόπο τόσο με τα εκπαιδευτικά τους ιδρύματα (προγράμματα μαθημάτων και εξετάσεων, προθεσμίες, παραπομπές σε βιβλιογραφίες), όσο και με τις σχετικές πηγές πληροφόρησης.
- εκπαίδευση των βιβλιοθηκαρίων των δημοσίων βιβλιοθηκών στις νέες τεχνολογίες και καλή γνώση των βάσεων

δεδομένων των πανεπιστημίων. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται και καλύτερο σύστημα διαδανεισμού.

- λειτουργία της δημόσιας βιβλιοθήκης με αποδεκτά ωράρια, καλά αναγνωστήρια, επαγγελματικό προσωπικό. Εάν η τοπική δημόσια βιβλιοθήκη κάνει όλες αυτές τις προσπάθειες για να προσφέρει τις υπηρεσίες της στους φοιτητές και την κοινότητα, είναι φυσικό να συχνάζουν εκεί οι φοιτητές σε τακτική βάση και να αντιμετωπίζουν σιγά-σιγά τη βιβλιοθήκη σαν το φυσικό πεδίο της τοπικής ακαδημαϊκής ζωής.

Η πιο βιώσιμη λύση στο πρόβλημα είναι η καθιέρωση διαδημοτικής συνεργασίας. Έτσι, το Υπουργείο Πολιτισμού, όπως προανέφερα, ξεκίνησε το 1996 μια σειρά προγραμμάτων σχετικών με την εκπαίδευση ενηλίκων ως προς τον χρήστη, με τη συνεργασία του Οργανισμού Διαδημοτικών Κέντρων, και τη συμμετοχή Νομαρχιακών Βιβλιοθηκών και εκπαιδευτικών αρχών.

Οι εμπλεκόμενες στο πρόγραμμα βιβλιοθήκες θα διερευνήσουν τι είδους εκπαίδευση ή εξάσκηση χρειάζονται -μπορεί να είναι άτομα ή διάφορες επιχειρήσεις στην περιοχή- και θα συντονίσουν όλες τις διαφορετικές προσφορές για την εκπαίδευση ενηλίκων. Στόχος δηλαδή του προγράμματος είναι η διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών της κοινωνίας και των δυνατοτήτων των δημοσίων βιβλιοθηκών να αποτελέσουν ουδέτερο μεσολαβητή στην αγορά της εκπαίδευσης.

Εν κατακλείδι, κατά την ανακοίνωση, το θέμα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι εξαιρετικά περίπλοκο, γιατί υπεισέρχονται πολλοί παράγοντες συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων και ιδιωτικών ιδρυμάτων και οργανισμών. Για να μπορέσουν οι δημόσιες βιβλιοθήκες να προσφέρουν ικανοποιητικές υπηρεσίες σε όλους τους φοιτητές, πρέπει να αναπτυχθεί μια στρατηγική που θα περιλαμβάνει τον εκπαιδευτικό τομέα σε όλα τα επίπεδα, τις βιβλιοθήκες των ιδρυμάτων και τις διάφορες τοπικές δημόσιες βιβλιοθήκες. Προς το παρόν, η βασική υπευθυνότητα έχει ανατεθεί στα εκπαιδευτικά ιδρύματα: οποιοσδήποτε προσφέρει μαθήματα εξ απο-

στάσεως σε ακαδημαϊκό επίπεδο, υποχρεούται να σχεδιάσει υπηρεσίες βιβλιοθήκης και ηλεκτρονικής πληροφόρησης σαν μέρος του όλου εκπαιδευτικού πακέτου. Από την άλλη πλευρά, το σύστημα των δημοσίων βιβλιοθηκών προετοιμάζεται να διευκολύνει οποιαδήποτε πρωτοβουλία συνεργασίας.

Η ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜUONIO (ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ)

Το πρόγραμμα του Σεμιναρίου περιλάμβανε στη συνέχεια (12-13/4) επισκέψεις και ξεναγήσεις σε Βιβλιοθήκες της Λαπωνίας (Kittild, Muonio, Pello, Tornedalen). Αξιομνημόνευτο παράδειγμα ως προς την επιτυχημένη διακρατική συνεργασία των Σκανδιναβικών χωρών ήταν η Δημοτική Βιβλιοθήκη του Muonio. Η Βιβλιοθήκη αυτή διαθέτει βιβλιοαυτοκίνητο, το οποίο εξυπηρετεί πλην της Φινλανδίας, τη Β. Νορβηγία και Β. Σουηδία. Κάθε μια τους συνεισφέρει κατά το μέγεθος της συμμετοχής της στις παρεχόμενες υπηρεσίες. Το ποσό συνεισφέρουν κράτος και τοπική αυτοδιοίκηση της περιοχής που εξυπηρετείται. Οι αποστάσεις είναι μεγάλες: διανύονται 350 χιλιόμετρα από Δευτέρα έως Τετάρτη, την Πέμπτη εξυπηρετείται η Τοπική Κοινότητα. Παρασκευή ρεπό. Στο κάτω μέρος του βιβλιοαυτοκινήτου υπάρχουν κινητά τροχήλατα ράφια που αλλάζουν με άλλα που φέρουν βιβλία της νέας γλώσσας, της περιοχής που πρόκειται να εξυπηρετήσει το βιβλιοαυτοκίνητο.

ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΕΛΣΙΝΚΙ

Το τελευταίο διήμερο του Σεμιναρίου (14-15/4) περιλάμβανε παρουσίαση του δικτύου των δημοσίων (λαϊκών) βιβλιοθηκών του Ελσίνκι καθώς και ξεναγήσεις σε βιβλιοθήκες και μουσεία καλλιτεχνών και αρχιτεκτόνων.

Στο Ελσίνκι (πληθ. 550.000 κάτοικοι) λειτουργεί ένα δίκτυο βιβλιοθηκών, το οποίο, εκτός από την Κεντρική Βιβλιοθήκη, περι-

λαμβάνει 34 Παραρτήματα, 2 Κινητές Βιβλιοθήκες, 19 Βιβλιοθήκες σε νοσοκομεία και κλινικές και έχει υπηρεσία διανομής βιβλίων σε άτομα που δεν μπορούν να μετακινηθούν από το σπίτι.

Η Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη διεκπεραιώνει τρεις λειτουργίες:

- 1) ως δημοτική λαϊκή βιβλιοθήκη είναι ανοιχτή στον καθένα και όλες οι στοιχειώδεις υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν.
- 2) ως η Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη των λαϊκών βιβλιοθηκών της Φινλανδίας διαθέτει το υλικό της σε όλη τη χώρα μέσω του διαδανεισμού, δια του ειδικού Γραφείου της, που είναι το εθνικό κέντρο διαδανεισμών των λαϊκών βιβλιοθηκών. Η λειτουργία αυτή χρηματοδοτείται από το κράτος.
- 3) ως Κεντρική Πολύ-πολιτιστική Βιβλιοθήκη παρέχει υπηρεσίες σε γλωσσικές μειονότητες σε όλη τη χώρα, χρηματοδοτούμενη για το σκοπό αυτό από το Υπουργείο Παιδείας.

Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης είναι 500 άτομα, από τα οποία 163 είναι ειδικευμένοι βιβλιοθηκάριοι, 6 ειδικοί στους υπολογιστές και 2 ειδικοί στην εκπαίδευση προσωπικού.

Οι συλλογές της Βιβλιοθήκης περιλαμβάνουν:

- 1,8 εκατ. βιβλία σε 60 διαφορετικές γλώσσες
- 35.000 παρτιτούρες
- 125.000 ηχογραφήσεις (μουσική, ραδιοφωνικά έργα κλπ.)
- 20.000 βιντεοκασέτες
- 1.190 τίτλους περιοδικών

Κατά το 1996 έγιναν 9 εκατομ. δανεισμοί (17,2 δαν. / κάτοικο) και 6,5 εκατ. επισκέψεις στις Βιβλιοθήκες του δικτύου (12,4 επισκέψεις / κάτοικο).

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη άρχισε να λειτουργεί στη νέα της θέση (Pasila) στα τέλη του 1986 (η μέχρι τότε λειτουργούσα στο Rikhardinkatu Κεντρική Βιβλιοθήκη κρίθηκε ανεπαρκής), λίγο έξω από το κέντρο της πόλης, σύμφωνα με τα σχέδια του αρχιτέκτονα Alvar Aalto, που έδινε έμφαση στην περιοχή αυτή ως το νέο διοικητικό κέντρο. Έ-

νας άλλος λόγος που συνηγορούσε στην εξέυρεση νέας θέσης ήταν το επαρκές δίκτυο βιβλιοθηκών που υπήρχε ήδη στο κέντρο της πόλης. Έτσι, το κέντρο εξυπηρετείται κυρίως με 4 μεγάλες βιβλιοθήκες (την Κεντρική, τη Rikhardinkatu, τη Kallio και τη Tffef).

Οι μισές περίπου εγκαταστάσεις της Κεντρικής Βιβλιοθήκης προορίζονται για δημόσια χρήση, ενώ οι άλλες μισές για κοινές κεντρικές λειτουργίες (προσκτήσεις, επεξεργασία υλικού, διοίκηση, Κινητές Βιβλιοθήκες κ.λ.π.) Οι δανεισμοί των 5 κεντρικών βιβλιοθηκών του Ελσίνκι είναι σχεδόν το 1/3 των συνολικών δανεισμών του δικτύου και αυτό οφείλεται τόσο στις νέες εγκαταστάσεις ή στην ανακαίνιση των παλιών, όσο και στην ανανέωση των συλλογών και στις νέες υπηρεσίες.

Σε όλες τις μονάδες της Βιβλιοθήκης του Ελσίνκι χρησιμοποιείται από το 1995 το ολοκληρωμένο πρόγραμμα Geac Plus. Σήμερα ο αριθμός των θέσεων εργασίας είναι 340 και των δημόσιων τεματιζών 101.

Η βιβλιογραφική βάση δεδομένων της Βιβλιοθήκης του Ελσίνκι και τριών άλλων μητροπολιτικών βιβλιοθηκών (PLUSSA) ξεκίνησε το 1996 και είναι το κύριο εργαλείο στην ανάκτηση πληροφοριών. Περιλαμβάνει βιβλιογραφικές αναγραφές 0,5 εκατ. τίτλων και 4 εκατ. τεκμηρίων στη φινλανδική, σουηδική και αγγλική γλώσσα και είναι προσιτή και μέσω Internet. Πληροφορεί ακόμη για τις βιβλιοθήκες όπου βρίσκονται τα τεκμήρια, καθώς και για το δανεισμό τους.

Η Βιβλιοθήκη του Ελσίνκι έχει απευθείας πρόσβαση σε όλες τις ερευνητικές βάσεις των περιφερειακών κεντρικών βιβλιοθηκών (τον ενιαίο κατάλογο MANDA) της χώρας, γεγονός μεγάλης σπουδαιότητας για το διαδανεισμό. Ο τελευταίος μπορεί να γίνει και μέσω του Internet, αφού ο χρήστης ελέγξει πρώτα τις προηγούμενες βάσεις δεδομένων και άλλες δύο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών του Ελσίνκι. Στην περίπτωση αυτή, όταν το τεκμήριο φθάσει στη Βιβλιοθήκη του Ελσίνκι, ο χρήστης ειδοποιείται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Άλλες βάσεις δεδομένων που διαθέτει η Βιβλιοθήκη του Ελσίνκι, είναι εκείνες των περιοδικών και εφημερίδων στα οποία είναι

συνδρομήτρια, καθώς και των CDROM. Η τελευταία είναι σε χρήση του κοινού σε 6 Παραρτήματα αυτή τη στιγμή μέσω NetCD-server και περιλαμβάνει και αριθμό ειδικών CDROM βάσεων, όπως μουσική βιβλιοθήκη, νομική βιβλιοθήκη, βάση άρθρων, αλλά και τον κατάλογο βιβλίων που εκδίδονται στη Φινλανδία κ.λ.π.

Τέλος, η βάση δεδομένων Cybrarian απαντά στις ερωτήσεις των αναγνωστών για τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης και τον τρόπο που μπορεί κανείς να τις χρησιμοποιήσει, για το υλικό που διαθέτει και για το πώς μπορεί να αναζητήσει πληροφορίες. Το πρόγραμμα αυτό έχει χρηματοδοτηθεί από το Υπουργείο Παιδείας.

Το 1994, μια βιβλιοθήκη πολυμέσων (mediatheque) ξεκίνησε στο παιδικό τμήμα του Παραρτήματος η οποία σήμερα διαθέτει 3 συστήματα εξοπλισμού πολυμέσων, το ένα με πρόσβαση στο Internet. Μέχρι σήμερα 9 βιβλιοθήκες έχουν εξοπλισμό πολυμέσων για παιδιά.

Υπηρεσίες Internet στους χρήστες της Βιβλιοθήκης παρέχονται από το 1994, όταν άρχισε να λειτουργεί η Βιβλιοθήκη του Καλωδιακού Βιβλίου (Cable Book Library), το νεότερο από τα Παραρτήματα της Βιβλιοθήκης, το οποίο έχει προσφέρει πολλά στην ενημέρωση του κοινού για την τεχνολογία της πληροφόρησης, αλλά και σε εθνικό επίπεδο στην εκπαίδευση επαγγελματιών της βιβλιοθηκονομίας και της πληροφορικής στη χρήση του Internet. Σήμερα, όλα τα Παραρτήματα της Βιβλιοθήκης έχουν σύνδεση με το Internet. Η χρήση του Internet παρέχεται δωρεάν και ο μέγιστος χρόνος χρήσης είναι μία ώρα, ανά άτομο, ανά ημέρα κατόπιν σχετικής επικοινωνίας. Υπολογιστές υπάρχουν επίσης σε πολλά Παραρτήματα για χρήση του Internet από παιδιά. Το 1996, έγιναν πάνω από 2 εκατ. επισκέψεις στους servers των βιβλιοθηκών.

Άλλες υπηρεσίες που προσφέρει η Βιβλιοθήκη σε ειδικές ομάδες χρηστών (είναι διαθέσιμες και μέσω Internet):

- βάση δεδομένων με παραμύθια, τα οποία μπορούν να αναζητηθούν με οποιαδήποτε λέξη του κειμένου, τον τίτλο, το συγγραφέα κ.λ.π. Τη βάση

διαχειρίζεται η Βιβλιοθήκη Kallio με χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας.

- καλλιτεχνικός οδηγός, τρίγλωσσος. Τη βάση διαχειρίζεται η Βιβλιοθήκη Richardinaku με χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας.
- πολύ-πολιτιστική βιβλιοθήκη για την εξυπηρέτηση των ξένων χρηστών. Παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για τις βιβλιοθήκες και άλλες υπηρεσίες για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες στη Φινλανδία. Ας μη ξεχνούμε ότι στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Ελσίνκι υπάρχουν βιβλία σε 60 διαφορετικές γλώσσες και ότι το διαφημιστικό έντυπο της Βιβλιοθήκης είναι μεταφρασμένο σε 15 γλώσσες. Αυτό το πρόγραμμα αναπτύσσεται ακόμη περισσότερο με τη συνεργασία των βιβλιοθηκών της Νορβηγίας, Σουηδίας και Δανίας με στόχο την εξυπηρέτηση του ξένου πληθυσμού. Χρηματοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας.
- πολυμέσα για τους τυφλούς. Η Βιβλιοθήκη Kallio ανέπτυξε -σε συνεργασία με τη Βιβλιοθήκη για Τυφλούς- αυτό το πρόγραμμα για να προσφέρει υπηρεσίες βιβλιοθήκης και Internet στους τυφλούς και στα άτομα με προβλήματα όρασης. Μηχανήματα παραγωγής συνθετικής φωνής, μεγεθυντικά προγράμματα και ειδικές οθόνες καθιστούν τους χρήστες ικανούς να χρησιμοποιήσουν το Internet. Χρηματοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας.

Η Βιβλιοθήκη του Ελσίνκι είναι και ενεργός εκδότης στο Internet. Δημοσιεύει σελίδες για την Κεντρική Βιβλιοθήκη και τα Παραρτήματα (13 Παραρτήματα τον Ιανουάριο του 1997) σε διάφορες γλώσσες, μια επιλογή βιβλίων για δημόσιες βιβλιοθήκες δύο φορές το χρόνο, μια επιλογή νέων παιδικών βιβλίων με σχόλια, για γονείς και σχολεία, σελίδες με τα τελευταία γεγονότα και τάσεις στη βιβλιοθηκονομία για χρήση των βιβλιοθηκαρίων (το τελευταίο με χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας).

Τέλος, η Βιβλιοθήκη διαθέτει ένα εσωτερικό δίκτυο, το οποίο διοχετεύει όλες

τις τρέχουσες πληροφορίες, οδηγίες, αναφορές, σημειώσεις στο προσωπικό και μάλιστα συγχρόνως σε όλα τα Παραρτήματα και γραφεία.

Η γρήγορη και ευρεία εισαγωγή της νέας τεχνολογίας στη Φινλανδία έγινε δυνατή χάρις στο σημαντικό ρόλο των δημοσίων βιβλιοθηκών στη φινλανδική κοινωνία.

Έτσι, αξίζει να αναφερθούν τα στοιχεία:

- 60% των φινλανδικών βιβλιοθηκών είχαν συνδεθεί με το Internet στις αρχές του 1997
- οι μισοί δήμοι παρέχουν πρόσβαση στο Internet στις βιβλιοθήκες τους και το 90% προσφέρουν αυτή την υπηρεσία δωρεάν, ενώ 8-9% χρεώνουν ένα συμβολικό τίμημα
- 107 δημόσιες Βιβλιοθήκες είχαν τις σελίδες τους στο Internet στις αρχές του 1997
- 4 δημόσιες Βιβλιοθήκες είχαν τους καταλόγους τους στο Internet στις αρχές του 1997
- το 1996, 50% όλων των δημοσίων Βιβλιοθηκών είχαν τουλάχιστον μία συσκευή ανάγνωσης CDROM.

ΟΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Η φινλανδική κυβέρνηση έπαιξε σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή με την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών και δράσεων και τη διάθεση των αναγκαίων κονδυλίων για ανάπτυξη και εκπαίδευση, ενώ οι δήμοι χρηματοδοτούν τις αγορές τεχνολογικού εξοπλισμού (hardware). Εν προκειμένω, θεμελιώδους σημασίας για το μέλλον των φινλανδικών Βιβλιοθηκών είναι οι βασικές αρχές:

- "Μέχρι το έτος 2001 όλα τα σχολεία και οι δημόσιες βιβλιοθήκες της Φινλανδίας θα συνδεθούν με δίκτυα πληροφόρησης. Στόχος για το σύστημα των βιβλιοθηκών είναι να εξυπηρετεί όλους τους πολίτες και επίσης να προ-

άγει τη γνώση για τα δίκτυα και τη διαβίου μάθηση" (Υπουργείο Οικονομικών, 1994).

- "Οι βιβλιοθήκες συνεχίζουν να παίζουν σημαντικό ρόλο στο να εξασφαλίζουν το δικαίωμα του πολίτη για πρόσβαση στην πληροφόρηση. Οι βιβλιοθήκες διασφαλίζουν την ισότητα, τη διαθεσιμότητα των πληροφοριών και καθοδηγούν τους χρήστες στο χειρισμό των μηχανημάτων για να λαμβάνουν την πληροφορία. Όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν υπηρεσίες δικτύων πληροφόρησης στις βιβλιοθήκες σε μια προσιτή τιμή" (Υπουργείο Παιδείας, 1995).

Η άψογη διοργάνωση του Σεμιναρίου και η ζεστή φιλοξενία των συνέδρων εκ μέρους των Φινλανδών συνθέτουν την εικόνα και το μέτρο της επιτυχίας του.

Η κ. Μαρία Καζαμιά - Γκόλα είναι προϊσταμένη της Διεύθυνσης Βιβλιοθηκών του Δήμου Θεσσαλονίκης.